

Załącznik do uchwały Rady Powiatu

w Ustrzykach Dolnych

Nr XIX/124/04

z dnia 30 czerwca 2004 r.

**STRATEGIA ROZWOJU
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO
POWIATU BIESZCZADZKIEGO
do 2013 roku**

1. WSTĘP	2
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU.....	4
3. ZESTAWIENIE WYBRANYCH DANYCH STATYSTYCZNYCH	5
4. ANALIZA SWOT	8
5. WIZJA.....	12
6. DRZEWO STRATEGII	13
7. ZESTAWIENIE KLUCZOWYCH ZADAŃ NA TERENIE POWIATU BIESZCZADZKIEGO	19
8. WARIANTY ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO.....	21
9. WDRAŻANIE I MONITORING STRATEGII	23

1. WSTĘP

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Bieszczadzkiego do 2013 r. jest opracowaniem zbiorowym, które powstało w wyniku pracy zespołu zadaniowego utworzonego przy Starostwie Powiatowym w Ustrzykach Dolnych. Opiekę merytoryczną w trakcie tworzenia strategii sprawował zespół ekspertów Instytutu Karpackiego pod przewodnictwem mgr Wojciecha Knapika. Opracowanie powstało na podstawie roboczych wersji dokumentów diagnostycznych i strategicznych opracowanych przez Instytut Karpacki, tj.: „Dynamiczno porównawczej diagnozy stanu społeczno-gospodarczego w powiecie bieszczadzkim” – V/VI 2004 r. oraz „Planu Rozwoju Lokalnego dla powiatu bieszczadzkiego na lata 2004–2013” – V/VI 2004 r, danych statystycznych zaczerpniętych z „Rocznika Statystycznego Województwa Podkarpackiego 2003” oraz materiałów z warsztatów strategicznych, które odbyły się w dniach 22 stycznia 2004, 10 marca 2004 oraz 11 maja 2004 r. z udziałem członków zespołu zadaniowego i zaproszonych kluczowych ekspertów. Opracowanie strategii zostało częściowo sfinansowane ze środków Funduszu PHARE-Narodowy Program Polski 2001, Fundusz Małych Projektów w ramach projektu pt. „Strategia polsko-ukraińska warunkiem efektywnej współpracy transgranicznej” realizowanego we współpracy ze stroną ukraińską, tj. Starosamborskim Urzędem Rejonowym i Prikarpacką Asocjacją Rozwiku Kraju ze Starego Sambora.

Proces uspołecznienia budowy strategii został oparty na metodzie aktywnego planowania strategicznego, zwanego także planowaniem partnerskim, z udziałem mieszkańców powiatu reprezentujących różne grupy społeczno-zawodowe oraz konsultacji przeprowadzonych w najważniejszych instytucjach z terenu powiatu, w tym wszystkich trzech gmin powiatu bieszczadzkiego: Ustrzyk Dolnych, Czarnej i Lutowisk.

Dokument ten ma pełnić rolę schematu integrującego działania uczestników życia gospodarczego i społecznego, w kierunku zrównoważonego rozwoju, przy jak największym udziale mieszkańców powiatu bieszczadzkiego, do których adresowane jest to opracowanie.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu bieszczadzkiego jest dokumentem o charakterze ogólnym, odnoszącym się do długiego (10-letniego) horyzontu czasowego i poprzedzającym sformułowanie szczegółowej listy zadań oraz programów operacyjnych, które stanowią integralną część „Planu Rozwoju Lokalnego dla powiatu bieszczadzkiego na lata 2004–2013”.

W opracowaniu znalazły się wyniki będące kompilacją debat strategicznych z analizą ekspercką, przy czym sformułowania misji, celów i kierunków działania pozostawiono w formie proponowanej przez uczestników poszczególnych warsztatów.

Poniższy dokument składa się z kilku istotnych elementów. Pierwszym z nich jest ogólna charakterystyka powiatu i analiza stanu faktycznego opisana przy użyciu danych statystycznych. Kolejnym elementem jest rangowa analiza SWOT, a więc określenie mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń, z określeniem rang poszczególnych atrybutów. Propozycje zgłaszane przez uczestników warsztatów strategicznych nie zostały poddane weryfikacji, a jedynie zostały *post factum* sparametryzowane przez zewnętrznych ekspertów,

co jest zgodne z przyjętą metodą budowy strategii. W dalszej części określono wizję rozwoju, która w najbardziej ogólny sposób określa przyszły charakter powiatu bieszczadzkiego. Ma zwartą postać hasłową. Strategia precyzuje także strategiczne cele powiatu w najważniejszych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego, a także cele operacyjne niezbędne w dla ich osiągnięcia. Im z kolei przyporządkowano określone działania, wyznaczające sposób ich realizacji. W ten sposób powstało drzewo strategii składające się z: wizji, celów strategicznych, celów operacyjnych i działań. Dokument określa również wariant rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu, a także sposób jego wdrażania i monitorowania.

Charakter opracowania wyklucza zamieszczanie jakichkolwiek kalkulacji finansowych oraz określenia źródeł finansowania. Zgodnie z przyjętą metodologią budowy strategii, powyższe elementy znajdują się w odrębnym dokumencie strategicznym, ściśle związanym ze Strategią Rozwoju tj. w Planie Rozwoju Lokalnego dla powiatu bieszczadzkiego na lata 2004–2013.

Strategia została przygotowana w oparciu o znajomość kontekstu wspólnotowych polityk Unii Europejskiej, oraz przy przestrzeganiu procedur, wymaganych w realizacji polityki rozwoju lokalnego i regionalnego, oraz w zgodności ze strategią rozwoju woj. podkarpackiego.

Każdą strategię rozwoju powinny charakteryzować dwie główne cechy: elastyczność i ciągłość. Oznacza to, że zapisy strategii i ich wdrażanie powinny być stale monitorowane i weryfikowane w zależności od szybko zmieniającego się otoczenia zewnętrznego, jak również zasobów powiatu. Możliwość wprowadzania zmian w zapisach dokumentu strategicznego ma zachować ciągłość jej realizacji, świadczyć o tym, iż strategia ta „żyje”, dzięki czemu możliwe staje się osiągnięcie celów przyjętych w trakcie jej tworzenia.

Członkowie zespołu zadaniowego d/s opracowania strategii.

1. Andrzej Baczewski
2. Antoni Barganowski
3. Agnieszka Bała
4. Roman Bera
5. Zbigniew Biesiekierski
6. Ewa Sudoł- Starosta
7. Janina Piekarska
8. Małgorzata Kozłowska
9. Stanisław Szymańczyk
10. Agnieszka Kuźmińska
11. Monika Kowalczyk
12. Małgorzata Jonasz
13. Magdalena Wojtasik
14. Mieczysław Darocha
15. Katarzyna Stecyk- Kaleta

16. Wanda Wysokińska-Podkalicka
17. Jan Czaja
18. Jowita Lach
19. Anna Krystian
20. Wiesław Cybruch

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU

Powiat bieszczadzki obejmuje najdalej wysunięty na południowy wschód skrawek Polski. Powiat graniczy od wschodu z powiatem leskim i na niewielkim odcinku z powiatem sanockim, od północy z powiatem przemyskim, natomiast od wschodu i południa granica powiatu pokrywa się z granicą państwową z Ukrainą, będącą równocześnie wschodnią granicą Unii Europejskiej. W jednym punkcie (na szczycie Kremenaros) powiat styka się z republiką słowacką. Powiat bieszczadzki zaliczany jest do najpiękniejszych regionów Podkarpacia, a charakterystyczne krajobrazy z bieszczadzskimi połoninami czynią z niego jeden z najoryginalniejszych górskich zakątków naszego kraju. Tu znajdują się górskie szczyty i pasma, których już same nazwy taki jak; Tarnica (1346 m), Halicz (1333 m), Bukowe Berdo (1311 m), Połonina Caryńska (1297 m), Wielka Rawka (1304 m), wzbudzają drżenie serca u miłośników górskiej przygody. Geografowie do Bieszczad Zachodnich najczęściej zaliczają pasma górskie położone na południe od doliny Sanu, często włączając do nich Pasma Otrytu. Położone dalej na północ pasma zaliczane są do Gór Sanocko Turczańskich, zaś najdalej na północ wysunięte pasma wchodzi w skład Pogórza Przemyskiego. Prostszy podział stosowany jest dla potrzeb turystyki. Dla turystów Bieszczady zaczynają się na południe od linii kolejowej Zagórz-Krościenko, a na północ od tej linii lokowane jest Pogórze Bieszczadzkie, często nazywane także Bieszczadami Niskimi. Cały obszar położony w granicach powiatu zbudowany jest ze skał fliszowych sfałdowanych i wypiętrzonych w neogenie. Charakterystyczny dla całego obszaru jest rusztowy (równoległy) układ grzbietów górskich. Główne pasma górskie mają przebieg z północnego zachodu na południowy wschód. Duża część obszaru posiada kratowy układ sieci rzecznej. Główna rzeka odwadniająca obszar powiatu jest San, mający swe źródła w rejonie przełęcz Użockiej. Natomiast Strwiąż, nad którym leży miasto Ustrzyki Dolne, to jedyna polska rzeka stanowiąca dopływ Dniestru i należy do zlewiska Morza Czarnego. Na Sanie znajdują się dwa zbiorniki wodne. Większy z nich – Zalew Soliński położony jest częściowo na terenie powiatu bieszczadzkiego. Dostęp do zbiornika Solińskiego w okolicach Chrewtu i Teleśnicy stwarza dogodne warunki do wypoczynku i rekreacji. Klimat Bieszczad jest określany jako umiarkowany przejściowy z dużym wpływem kontynentalizmu, oraz suchych i ciepłych wiatrów znad Niziny Pannońskiej. W górach występuje piętrowość klimatu. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 4,9 °C w Siankach i 7,5 °C w Sanoku. Roczna suma opadów atmosferycznych waha się od 700 mm na Pogórzu, do 1200 mm w partiach szczytowych. Pokrywa śnieżna zalega średnio przez 120 dni w roku. Charakterystyczną cechą wyróżniającą Bieszczady jest tutejsza przyroda. W Bieszczadach występuje odrębny niż pozostałych polskich górach układ pięter roślinnych. Piętro pogórza (dolin) sięga do ok. 700–800 m n.p.m., piętro regła dolnego sięga do ok. 1150 m n.p.m, natomiast powyżej górnej

granicy lasu rozpościera się piętro łąk wysokogórskich (połonin). Współczesna flora bieszczadzka obejmuje ponad 900 gatunków. Występuje to 27 gatunków endemitów wschodniokarpackich. Fauna Bieszczad obejmuje 51 gatunków ssaków (m.in niedźwiedź, żubr, ryś, żbik, jeleń, wilk), ok. 150 gatunków ptaków, 7 gatunków gadów, 10 gatunków płazów i ponad 25 gatunków ryb. Niezwykle ciekawa jest burzliwa historia tych terenów. W początkach osadnictwa (XIV w) większość wsi zakładanych była na prawie wołoskim. Ludność pochodzenia wołoskiego przyniosła na teren Bieszczad tradycje pasterskie oraz „wschodnią” religię – prawosławie i grekokatolicyzm. Z biegiem czasu przekształciła się w wyodrębnioną grupę etniczną Bojków. II połowa XIX w przyniosła przyśpieszony rozwój gospodarczy tych terenów, do czego przyczyniło się wybudowanie linii kolejowej z Przemyśla do Budapesztu (1872 r) oraz rozwój przemysłu naftowego. Najtragiczniejsze dla tych terenów okazały się lata 19945–1947, kiedy oddziały milicji i Wojska Polskiego prowadziły walki z UPA. Efektem było całkowite wysiedlenie miejscowej ludności w ramach akcji „Wisła” oraz zniszczenie większości zabudowań wiejskich. W 1951 r dokonano wymiany terytorialnej z ZSRR. Wówczas do Polski powróciła znaczna część obszaru obecnego powiatu bieszczadzkiego (m. in Ustrzyki Dolne, Czarna, Lutowiska). Od lat 60-tych XX w. głównym czynnikiem rozwoju stał się ruch turystyczny i budowa sztucznych zbiorników na Sanie. Nieudanym eksperymentem okazała się natomiast budowa kombinatów drzewnych oraz tworzenie nierentownych PGR-ów, w tym wielkich ferm hodowlanych. Dzisiejszy powiat bieszczadzki to wspólnota samorządowa powstała po okresie transformacji. Powiat swoich szans upatruje przede wszystkim w zrównoważonym rozwoju turystyki i usług okołoturystycznych przy wykorzystaniu unikalnych walorów przyrodniczych. Cały obszar powiatu bieszczadzkiego objęty jest różnymi formami ochrony. Przeszło 20% powierzchni powiatu leży w granicach Bieszczadzkiego Parku Narodowego, 1,5% powierzchni zajmują rezerваты. Blisko połowę powierzchni stanowią Parki Krajobrazowe (Doliny Sanu, Gór Słonnych i Pogórza Przemyskiego), a reszta chroniona jest w ramach obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, czy zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. Dzięki staraniom władz samorządowych systematycznie poprawia się stan infrastruktury. Rozwija się drobna przedsiębiorczość, tj. handel, rzemiosło i małe zakłady przetwórstwa, głównie drzewnego i rolno-spożywczego. Atutem powiatu jest międzynarodowe przejście graniczne w Krościenku, które umożliwia przejazd na Ukrainę, Węgry i do krajów bałkańskich. Pomyślnie układa się współpraca transgraniczna z Ukrainą. Miasto Ustrzyki Dolne przekształciło się w prężny ośrodek administracyjno – gospodarczy.

3. ZESTAWIENIE WYBRANYCH DANYCH STATYSTYCZNYCH

DANE PODSTAWOWE

Powierzchnia: 1137,97 km²

Ludność ogółem: 23 320

Ludność na 1 km²: 20

Liczba miast: 1 (Ustrzyki Dolne)

Liczba sołectw: 50

STRUKTURA UŻYTKOWANIA ZIEMI

Użytki rolne: 35,3%, w tym:

Grunty rolne: 8,2%

Sady : 0%

Łąki: 11,4%

Pastwiska: 15,8%

Lasy i grunty leśne: 56,7%

Pozostałe grunty: 7,9%

DEMOGRAFIA

W skład powiatu bieszczadzkiego wchodzi następujące gminy: gmina miejsko-wiejska Ustrzyki Dolne, oraz 2 gminy wiejskie Czarna i Lutowiska.

W mieście Ustrzyki Dolne żyje 10 105 mieszkańców.

We wsiach na obszarze poszczególnych gminy: Ustrzyki Dolne 8297 mieszk., Czarna 2468 mieszk., Lutowiska 2450 mieszk.

W powiecie żyje 11600 mężczyzn i 11720 kobiet, co daje wskaźnik feminizacji – 101, niższy niż średnia w województwie podkarpackim – 104.

Ludność powiatu bieszczadzkiego z podziałem na wiek produkcyjny:

wiek przedprodukcyjny: 5919 os. (26,5%)

wiek produkcyjny: 13606 os. (60,9%)

wiek poprodukcyjny: 2816 os. (12,6%)

Przyrost naturalny: +3,5%

Saldo migracji: -99 os. = -4,4%

GOSPODARKA

Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą na terenie powiatu – 2168, w tym według sekcji PKD:

działalność produkcyjna – 228

budownictwo – 159

handel i naprawy – 570

transport i łączność – 165

Obsługa firm i nieruchomości – 162

Edukacja – 45

Ochrona zdrowia i opieka społeczna – 71

Najwięcej osób zatrudniają następujące firmy na terenie powiatu:

Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Ustrzykach Dolnych

Szkoły znajdujące się na terenie powiatu

'Centurion' sp. z o.o.– Ustrzyki Dolne

„Lamiko” sp. z o.o.– Ustrzyki Dolne
„Pamo– Plast” sp. z o.o.– Ustrzyki Dolne
„Dankros”– Krościenko
Zakład Przemysłu Drzewnego „Polbuk” S.C.– Ustrzyki Dolne
Zakład Górnictwa Nafty i Gazu– Oddział PGNiG

INFRASTRUKTURA

infrastruktura drogowa

Długość dróg w poszczególnych kategoriach na terenie powiatu bieszczadzkiego:

drogi krajowe 19,246 km

drogi wojewódzkie 104,652 km

drogi powiatowe 201,4 km

drogi gminne 94,168 km

razem 419,466 km

kanalizacja

Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 27 km, z czego w m. Ustrzyki Dolne 13,6 km, a na terenach wiejskich w gminach Ustrzyki Dolne 1,6 km, Czarna 3,1 km, Lutowiska 8,7 km.

Liczba przyłączy do budynków ogółem 590, z czego w m. Ustrzyki Dolne 391, a na terenach wiejskich w gminach Ustrzyki Dolne 18, Czarna 49, Lutowiska 132.

wodociągi

Długość sieci wodociągowej wynosi 99,1 km, z czego w m. Ustrzyki Dolne 12,4 km, a na terenach wiejskich w gminach Ustrzyki Dolne 46,6 km, Czarna 29,9 km, Lutowiska 10,2 km.

Liczba przyłączy do budynków ogółem 1523, z czego w m. Ustrzyki Dolne 556, a na terenach wiejskich w gminach Ustrzyki Dolne 625, Czarna 178, Lutowiska 164.

energia elektryczna

Wszystkie miejscowości w powiecie mają dostęp do energii elektrycznej. Ogółem na terenie powiatu jest 4700 odbiorców energii elektrycznej.

sieć gazowa

Gazowa sieć rozdzielcza ma długość 15,7 km, z czego w Ustrzykach Dolnych 8,0 km, a na terenach wiejskich 7,7 km. Ogółem w powiecie znajdują się 94 przyłącza gazowe.

EDUKACJA

W roku szkolnym 2001/2002 w powiecie bieszczadzkim funkcjonuje:

3 przedszkola i 13 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (464 dzieci w 16 oddziałach)

17 szkół podstawowych (1974 uczniów, w 120 oddziałach),

6 gimnazjów (1132 uczniów, w 47 oddziałach),

2 zasadnicze szkoły zawodowe (82 uczniów w 3 oddziałach)

1 technikum (112 uczniów w 3 oddziałach)

3 licea , w tym 1 ogólnokształcące (221 uczniów w 7 oddziałach)

1 studium policealne (55 uczniów w 2 oddziałach)

SŁUŻBA ZDROWIA

- 1 szpital (123 łóżka),
- 1 przychodnia
- 2 ośrodki zdrowia
- 3 apteki
- 1 ośrodek pomocy społecznej (143 pensjonariuszy)

KULTURA, SPORT, TURYSTYKA

- 3 biblioteki i 8 filii (121,4 tys. woluminów)
- 1 kino (243 miejsca)
- 1 basen
- 33 obiekty noclegowe (1996 miejsc nocleg. W tym 1181 całorocznych)
- 14 klubów sportowych (756 ćwiczących)

RYNEK PRACY

Stopa bezrobocia w powiecie bieszczadzkim wynosi 27,7%, bez pracy pozostaje 2754 osób (w tym 1378 kobiet), pracujących jest 3098 osób (w tym 1588 kobiet).

m. Ustrzyki Dolne: pracujących – 2038, bezrobotnych – 1219

Ustrzyki Dolne w.: pracujących – 600, bezrobotnych – 946

Gm. Czarna: pracujących – 154, bezrobotnych – 293

Gm. Lutowiska: pracujących – 306, bezrobotnych – 296

Przeciętne wynagrodzenie: 1736 zł

w sektorze publicznym: 1917 zł

w sektorze prywatnym: 1339 zł

FINANSE SAMORZĄDÓW

Dochody powiatu: 17997,5 tys zł (806 zł/os)

Wydatki powiatu: 17741,9 tys zł (795 zł/os)

Łączne dochody gmin powiatu: 31624,3 tys zł (1416 zł/os)

Łączne wydatki gmin powiatu: 31888,2 tys zł (1427 zł/os)

4. ANALIZA SWOT

SWOT – Analiza zasobów powiatu i otoczenia zewnętrznego

Jest to metoda diagnozy sytuacji społeczności lokalnej. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

S	- Strengths	- Silne strony, atuty	ZASOBY POWIATU
W	- Weaknesses	- Wady, słabości, słabe strony	ZASOBY POWIATU
O	- Opportunities	- Okazje, możliwości, szanse	OTOCZENIE
T	- Threats	- Trudności, zagrożenia	OTOCZENIE

Technika ta pozwala ocenić zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, mogące mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego, dlatego stanowi użyteczną pomoc prowadzącą do dokonania analizy zasobów i otoczenia powiatu oraz określenia priorytetów rozwoju.

W celu uzyskania jasnej analizy przyjmuje się, że mocne strony i słabe strony to czynniki wewnętrzne z punktu widzenia powiatu, na które społeczność lokalna ma wpływ, a szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne, znajdujące się w otoczeniu. Poniżej prezentujemy Państwu zapisy analizy SWOT dla Powiatu Bieszczadzkiego, stworzone przez uczestników warsztatów strategicznych.

Przy tworzeniu analizy SWOT powiatu bieszczadzkiego przyjęto założenie, że określanie atrybutów istotnych ze względu na szeroko rozumiany rozwój lokalny będzie poprzedzone konsensusem w ramach zespołów zadaniowych, w efekcie czego powstała analiza SWOT bez atrybutów kontrowersyjnych czy wątpliwych.

Poszczególne atrybuty zostały poddane analizie i kwantyfikacji. Ta analiza stała się podstawą zbudowania macierzy SWOT z wagami wpływu na zmienną objaśnianą, czyli pobudzenie rozwoju lokalnego powiatu bieszczadzkiego.

Kwantyfikacja odbyła się w dwóch skalach:

1. Adekwatności – skala 0-1; mówi o adekwatności danej cechy do zmiennej objaśnianej – stymulacji rozwoju powiatu.
2. Waga wpływu – skala 1-10; mówi o obiektywnej wadze, nasileniu danego atrybutu w konkretnym przypadku powiatu bieszczadzkiego
3. Ranga – iloczyn adekwatności i wagi. Umożliwia uszeregowanie wszystkich atrybutów, podanych podczas sesji strategicznych.

Atrybuty	Adekwatność	Waga wpływu	Ranga ogółem
----------	-------------	-------------	--------------

Silne strony

Unikalne walory przyrodnicze i krajoznawcze powiatu,	1	10	10
Silna marka, łatwa identyfikacja,	0,9	9	8,1
Czyste środowisko i dobra infrastruktura ochrony wód i powietrza,	0,8	8	6,4
Położenie przygraniczne,	0,6	8	4,8
Zaradność i inicjatywa mieszkańców,	0,9	5	4,5
Istniejąca infrastruktura sportowo-rekreacyjna,	0,8	5	4,0
Gęsta sieć szlaków turystycznych	0,5	8	4,0
Duża liczba i powierzchnia terenów inwestycyjnych,	0,7	5	3,5
Atrakcyjny akwen wodny na terenie powiatu	0,7	5	3,5
Duża lesistość,	0,3	10	3,0
Życzliwość i gościnność mieszkańców,	0,5	6	3,0
Rolnictwo ekologiczne,	0,5	5	2,5
Dużo ciekawych indywidualności,	0,3	7	2,1
Zabytki kultury sakralnej,	0,4	5	2,0
Zaplecze rodzimych firm zdolnych do inwestowania,	0,8	2	1,6
Duża liczba stowarzyszeń (NGO) i ich osiągnięcia (turystyka, kultura, sport),	0,4	3	1,2

Słabe strony

Duże bezrobocie,	0,9	9	8,1
Niski stopień technologiczny produkcji,	0,9	9	8,1
Mała chłonność i zasobność rynku wewnętrznego,	0,8	9	7,2
Zły stan techniczny dróg,	0,8	8	6,4
Peryferyjne położenie,	0,8	8	6,4
Brak filii uczelni wyższych,	0,7	9	6,3
Brak dostatecznej ilości usług,	0,9	7	6,3
Odptyw młodych, wykształconych ludzi,	0,8	7	5,6
Brak wystarczającej i nowoczesnej infrastruktury turystycznej,	0,9	6	5,4
Złe połączenia PKS i PKP z innymi częściami województwa i kraju,	0,7	7	4,9
Słaba oferta zagospodarowania wolnego czasu poza sezonem,	0,7	7	4,9
Enklawy niskiej aktywności (mentalność popegeerowska),	0,9	5	4,5
Mała gęstość zaludnienia,	0,5	9	4,5
Zastój w komunalnym budownictwie wielorodzinnym,	0,3	7	2,1

Szanse

Unikalne walory przyrodnicze i krajoznawcze,	0,9	9	8,1
Fundusze strukturalne,	0,9	9	6,3
Silna marka, dobra identyfikacja, mniejsze koszty promocji,	0,9	9	8,1
Popularyzacja agroturystyki	0,8	8	6,4

Wzrost gospodarczy (makroekonomiczny),	0,9	7	6,3
Postęp techniczny w dziedzinie łączności,	0,8	7	5,6
Zagospodarowanie terenów po byłych PGR-ach,	0,6	8	4,8
Zmiana stylu życia, upowszechnienie turystyki aktywnej, rekreacyjnej i specjalistycznej	0,9	5	4,5
Rozwój motoryzacji,	0,9	5	4,5
Nowe przejścia graniczne,	0,6	7	4,2
Liczne grono sympatyków, miłośników regionu	0,6	7	4,2
Duży nacisk na turystyczną promocję regionu w województwie podkarpackim,	0,7	6	4,2
Wzrost zainteresowania końmi i jeździectwem w Polsce i na świecie,	0,5	8	4,0
Zainteresowanie polowaniami na zwierzynę łowną,	0,5	8	4,0
Rola węzła „wypadowego” na wschód,	0,6	6	3,6
Wzrost świadomości ekologicznej,	0,6	6	3,6
Zapotrzebowanie na czystą ekologicznie żywność w europie	0,5	7	3,5
Moda na regionalizmy, kulturę etniczną	0,5	7	3,5
Duża liczba i powierzchnia terenów inwestycyjnych,	0,7	5	3,5
Możliwość pozyskiwania funduszy ze względu na położenie transgraniczne,	0,4	8	3,2
Kontakty międzynarodowe z miastami partnerskimi,	0,7	4	2,8
Doświadczenie organizacyjne umożliwiające pozyskiwanie środków pomocowych,	0,7	4	2,8
Budowa autostrad i dróg szybkiego ruchu,	0,9	3	2,7
Inwestycje strony ukraińskiej,	0,5	3	1,5

Zagrożenia

Wysokie bezrobocie,	0,8	8	6,4
Niepewna przyszłość ustrojowa i polityczna na Ukrainie,	0,8	8	6,4
Brak stabilności w polityce fiskalnej, co hamuje rozwój gospodarczy,	0,9	7	6,3
Bariery biurokratyczne po stronie Ukraińskiej,	0,7	8	5,6
Niekorzystne położenie w stosunku do planowanych autostrad,	0,7	8	5,6
Brak wystarczającego kapitału na rozwój i problemy z jego pozyskaniem,	0,8	7	5,6
Konkurencja innych regionów (krajów),	0,9	6	5,4
Wprowadzenie wiz dla strony ukraińskiej,	0,7	7	4,9
Centralizacja i odwrót od samorządności,	0,7	7	4,9
Wysokie koszty pracy, wysokie obciążenia podatkowe i ZUS	0,7	7	4,9
Bariery prawne dla inwestowania w obszarach chronionego krajobrazu,	0,8	6	4,8
Koszty dostosowywania się do norm unijnych (np. art. spożywcze),	0,6	7	4,2
Brak miejsc pracy na miejscu dla wykwalifikowanych kadr,	0,6	6	3,6
Małe przywiązanie do lokalnych tradycji,	0,6	6	3,6

Zła polityka rolna państwa,	0,6	6	3,6
Dziedziczenie biedy i bezradności społecznej,	0,6	6	3,6
Mała konkurencyjność drobnych gospodarstw,	0,7	5	3,5
Starzenie się społeczeństwa,	0,5	6	3
Niepewność konsekwencji wdrożenia programu Natura 2000,	0,5	5	2,5

Przeprowadzona analiza prowadzi do wniosków. Realizacja długofalowej strategii powiatu powinna się opierać na jego mocnych stronach, z których za najważniejsze uznano:

Unikalne walory przyrodnicze i krajoznawcze powiatu, silną markę, łatwą identyfikację, i czyste środowisko. Strategia rozwoju musi również zakładać wzmacnianie słabych stron, z których najważniejsze to: duże bezrobocie, niski stopień technologiczny produkcji, mała chłonność i zasobność rynku wewnętrznego oraz niska dostępność komunikacyjna. Powodzenie realizacji strategii zależeć także będzie od tego, na ile powiat będzie w stanie wykorzystywać szanse takie jak: posiadanie unikalnych walorów przyrodniczych i krajoznawczych, silną markę, dobrą identyfikację, pozyskiwanie środków z funduszy strukturalnych i makroekonomiczny wzrost gospodarczy polskiej gospodarki. Równie ważne będzie podejmowanie działań zapobiegających skutkom takich negatywnych zjawisk, jak: wzrost bezrobocia, niepewna przyszłość ustrojowa i polityczna na Ukrainie, brak stabilności w polityce fiskalnej, bariery biurokratyczne po stronie ukraińskiej czy w końcu konkurencja ze strony innych regionów (krajów).

5. WIZJA

Czemu służy wizja? Jaka jest jej rola w rozwoju jednostek samorządowych?

W krajach, gdzie kwitnie demokracja obywatelska większość jednostek samorządowych ma formalne sformułowania wizji czy misji. Należy jednak wyraźnie odróżnić fakt posiadania takiego dokumentu od samej misji czy jej poczucia. Utożsamienie się z wizją jest istotne, jeśli członkowie społeczności lokalnej mają wierzyć w ukierunkowany rozwój swojej gminy – muszą mieć poczucie, że ich miasto, gmina czy powiat istnieje po to żeby coś osiągnąć.

Koncepcja wizji, i utożsamienia się z nią dotyczy wszystkich aspektów kierunku rozwoju powiatu. Gdy członkowie społeczności lokalnej rozumieją i wierzą w jasno sprecyzowane cele i strategię rozwoju powiatu oraz widzą, jak inni wnoszą swój wkład w jej wzrost, przynosi to duży efekt motywacyjny.

Optymalnie jest, gdy wizja możliwie zawiera wszystkie z niżej przedstawionych elementów:

1. **Cel** – po co istniejemy, sens naszego istnienia ?
2. **Strategia** – domeny działalności powiatu, pozycje jakie chcemy zajmować, w czym jesteśmy lepsi od otoczenia ?
3. **Wartości** – w co wierzymy, co popieramy ?
4. **Standardy zachowań** – działania i schematy zachowań społeczności lokalnej.

Z drugiej strony warto jest postarać się o to, żeby wizja została sformułowana w zwięzły, najlepiej hasłowy sposób. Stworzona w trakcie warsztatów strategicznych wizja powiatu bieszczadzkiego wydaje się dobrze spełniać oba postulaty.

Wizja powiatu bieszczadzkiego została sformułowana w następujący sposób:

„Powiat bieszczadzki regionem zmiernym do wszechstronnego rozwoju ze szczególnym naciskiem na turystykę, przy wykorzystaniu i zachowaniu unikalnych walorów naturalnych. Zrównoważony rozwój powiatu zapewnia gościom atrakcyjne możliwości wypoczynku i rekreacji, a mieszkańcom godne i szczęśliwe życie”

Słowa klucze wizji powiatu bieszczadzkiego:

„wszechstronny rozwój”, „turystyka”, „unikalne walory naturalne”, „zrównoważony rozwój”, „atrakcyjne możliwości wypoczynku i rekreacji”, „godne i szczęśliwe życie”.

6. DRZEWO STRATEGII

Cele Strategiczne:

Wytypowano 5 najważniejszych celów strategicznych przyświecających realizacji wizji powiatu. Są to:

- 1. Postęp cywilizacyjny i wysoka jakość życia**
- 2. Rozwój zasobów ludzkich**
- 3. Dobrze rozwinięta przedsiębiorczość**
- 4. Ochrona środowiska i dziedzictwa kulturowego na potrzeby turystyki**
- 5. Społeczność zintegrowana i otwarta na międzynarodową współpracę**

Cele Operacyjne:

Do celów strategicznych przyporządkowano 26 celów operacyjnych. Cele operacyjne precyzują kierunki działań do podjęcia w celu realizacji strategii. Są to:

I. Postęp cywilizacyjny i wysoka jakość życia.

I.1.	Poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu
I.2.	Rozbudowa infrastruktury technicznej
I.3.	Rozwój społeczeństwa informacyjnego
I.4.	Rozwój infrastruktury sportowo - rekreacyjnej
I.5.	Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych dla mieszkańców powiatu
I.6.	Poprawa jakości ochrony zdrowia
I.7.	Porządek publiczny i bezpieczeństwo mieszkańców
I.8.	Poszerzenie oferty kulturalnej

II. Rozwój zasobów ludzkich

II.1.	Poprawa dostępności do edukacji i wzrost wykształcenia mieszkańców
II.3.	Realizowanie polityki równości szans na rynku pracy
II.4.	Rozwój kształcenia ustawicznego

III. Dobrze rozwinięta przedsiębiorczość

III.1.	Intensyfikacja rozwoju gospodarczego powiatu
III.2.	Wsparcie rozwoju rolnictwa i pozarolniczych form działalności na wsi
III.3.	Działania na rzecz przyciągnięcia inwestorów

IV. Ochrona środowiska i dziedzictwa kulturowego na potrzeby turystyki

IV.1.	Poprawa jakości wód i powietrza
IV.2.	Ulepszanie gospodarki odpadami
IV.3.	Edukacja ekologiczna i programy badawcze
IV.4.	Ochrona przyrody i krajobrazu
IV.5.	Ochrona dziedzictwa kulturowego
IV.6.	Tworzenie nowych, i promocja istniejących produktów turystycznych

V. Społeczność zintegrowana i otwarta na międzynarodową współpracę

V.1.	Kształtowanie tożsamości i lokalnej więzi
V.2.	Wzrost aktywności i partycypacji obywatelskiej
V.3.	Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego
V.4.	Poprawa funkcjonowania administracji
V.5.	Wzmocnienie transgranicznych więzi dobrosąsiedzkich
V.6.	Asymilacja dobrych wzorców poprzez partnerstwo międzynarodowe

Działania:

Do celów operacyjnych przyporządkowano ogółem 103 działania. Działania, a precyzyjniej typy działań są to, rodzaje działań, które należy podejmować dla realizacji długofalowej wizji.

I. Postęp cywilizacyjny i wysoka jakość życia.

I.1.	Poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu
I.1.1.	Modernizacja i przebudowa istniejących dróg
I.1.2.	Budowa nowych dróg
I.1.3.	Modernizacja istniejącego szlaku kolejowego
I.1.4.	Modernizacja mostów i wiaduktów
I.2.	Rozbudowa infrastruktury technicznej
I.2.1.	Modernizacja i rozbudowa sieci energetycznych
I.2.2.	Doprowadzenie sieci gazowej na obszar powiatu
I.2.3.	Rozbudowa dostępności do telefonii przewodowej i bezprzewodowej
I.3.	Rozwój społeczeństwa informacyjnego
I.3.1.	Poprawa dostępności do sieci teleinformacyjnej i mediów informacyjnych
I.3.2.	Rozbudowa istniejących i budowa nowych lokalnych sieci telewizji kablowych
I.4.	Rozwój infrastruktury sportowo - rekreacyjnej
I.4.1.	Rozwój zaplecza sportowo - rekreacyjnego i modernizacja istniejących obiektów
I.5.	Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych dla mieszkańców powiatu
I.5.1	Zabezpieczenie nowych terenów i adaptacja istniejących obiektów pod budownictwo mieszkaniowe
I.5.2.	Budowa i remont mieszkań komunalnych i socjalnych
I.6.	Poprawa jakości ochrony zdrowia
I.6.1.	Rozpowszechnianie profilaktyki i edukacji w zakresie zdrowia i promowanie zdrowego stylu życia
I.6.2.	Stworzenie różnorodnych form wczesnej diagnostyki
I.6.3.	Poszerzenie usług specjalistycznych w lecznictwie
I.6.4.	Doposażenie placówek służby zdrowia w sprzęt specjalistyczny
I.6.5.	Modernizacja obiektów służby zdrowia
I.6.6.	Poprawa systemu w zakresie ratownictwa medycznego
I.7.	Porządek publiczny i bezpieczeństwo mieszkańców
I.7.1.	Uruchomienie monitoringu wczesnego ostrzegania
I.7.2.	Utworzenie sądu i prokuratury

I.7.3.	Poprawa zabezpieczeń na wypadek klęsk żywiołowych
I.7.4.	Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach
I.7.5.	Modernizacja ciągów pieszych i spacerowych
I.7.6.	Poprawa bezpieczeństwa w górach
I.7.7.	Budowa i modernizacja cmentarzy i domów przedpogrzebowych
I.7.8.	Upowszechnianie wśród mieszkańców powiatu informacji w zakresie praw konsumenta
I.7.9.	Przeciwdziałanie rozpowszechnianiu się patologii
I.8.	Poszerzenie oferty kulturalnej
I.8.1.	Budowa i remonty obiektów kultury i urządzeń estradowych
I.8.2.	Ożywienie działalności kulturalnej w klubach i świetlicach wiejskich

II. Rozwój zasobów ludzkich

II.1.	Poprawa dostępności do edukacji i wzrost wykształcenia mieszkańców
II.1.1.	Modernizacja zasobów bazy edukacyjnej
II.1.2.	Dostosowywanie profilu szkolnictwa zawodowego dla potrzeb rynku i inwestorów
II.1.3.	Wprowadzenie i wdrażanie nowoczesnych form i systemów kształcenia dla młodzieży
II.1.4.	Stworzenie i rozwijanie systemu pomocy dla osób wybitnie uzdolnionych
II.1.5.	Powołanie placówki szkolnictwa wyższego
II.2.	Rozwój aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu
II.2.1.	Tworzenie instrumentów prawno - finansowych wspierających powstawanie nowych miejsc pracy
II.2.2.	Wspieranie międzynarodowych przedsięwzięć gospodarczych
II.2.3.	Doradztwo prawne i ekonomiczne dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą
II.2.4.	Organizowanie dotowanych zatrudnień
II.2.5.	Aktywizacja osób bezrobotnych
II.3.	Realizowanie polityki równości szans na rynku pracy
II.3.1.	Tworzenie warunków umożliwiających funkcjonowanie na rynku pracy grup defaworyzowanych
II.4.	Rozwój kształcenia ustawicznego
II.4.1.	Udostępnianie bazy szkolnej dla kształcenia ustawicznego
II.4.2.	Stwarzanie możliwości przekwalifikowania zawodowego
II.4.3.	Organizowanie szkoleń biznesowo - menedżerskich

III. Dobrze rozwinięta przedsiębiorczość

III.1.	Intensyfikacja rozwoju gospodarczego powiatu
III.1.1.	Opracowanie oferty inwestycyjnej i jej ciągła aktualizacja
III.1.2.	Promowanie postaw przedsiębiorczych
III.1.4.	Poprawa klimatu dla przedsiębiorczości przez działania instytucjonalne
III.2.	Wsparcie rozwoju rolnictwa i pozarolniczych form działalności na wsi
III.2.1.	Tworzenie grup producenckich
III.2.2.	Rozwijanie instytucji pożyczkowych i poręczeniowych dla sektora rolnego i jego otoczenia
III.2.3.	Szkolenia i doradztwo dla rolników
III.2.4.	Promocja rolnictwa ekologicznego i zdrowej żywności
III.2.5.	Kultywowanie targów końskich
III.2.6.	Rozwój kanałów zbytu dla producentów rolnych
III.2.7.	Promowanie postaw współpracy w środowisku rolniczym
III.2.8.	Rozwój usług na terenach wiejskich
III.3.	Działania na rzecz przyciągnięcia inwestorów
III.3.1.	Uzbrojenie terenu pod potrzeby inwestorów
III.3.2.	Promocja potencjału gospodarczego
III.3.3.	Ukierunkowanie na zmniejszanie kosztów pracy
III.3.4.	Likwidacja barier administracyjnych dla inwestorów

IV. Ochrona środowiska i dziedzictwa kulturowego na potrzeby turystyki

IV.1.	Poprawa jakości wód i powietrza
IV.1.1.	Budowa sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków na terenie powiatu.
IV.1.2.	Modernizacja istniejących ujęć wodnych i budowa nowych sieci
IV.1.3.	Likwidacja uciążliwych kotłowni i rozwój lokalnych sieci ciepłowniczych
IV.1.4.	Stosowanie ekologicznych źródeł energii
IV.2.	Ulepszanie gospodarki odpadami
IV.2.1.	Utworzenie centralnej i lokalnych sortowni odpadów
IV.2.2.	Rozwój sieci pozyskiwania surowców wtórnych
IV.2.3.	Modernizacja istniejących składowisk odpadów i likwidacja dzikich wysypisk śmieci
IV.3.	Edukacja ekologiczna i programy badawcze
IV.3.1.	Rozpowszechnianie wiedzy ekologicznej
IV.3.2.	Akcje propagandowe, których celem jest kształtowanie nawyków ekologicznych
IV.3.3.	Wykonywanie badań i ekspertyz nt. oddziaływania na środowisko
IV.3.4.	Tworzenie ścieżek przyrodniczych
IV.4.	Ochrona przyrody i krajobrazu
IV.4.1.	Promowanie odpowiednich upraw i hodowli w celu efektywnego wykorzystania potencjału rolniczego i przyrodniczego

IV.4.2.	Zwalczanie kłusownictwa, równoważenie populacji dzikich zwierząt
IV.4.3.	Przebudowa drzewostanu
IV.4.4.	Zwiększanie lesistości (zalesianie)
IV.4.5.	Odstanianie polan
IV 4 6	Poprawa estetyki miast i wsi
IV.5.	Ochrona dziedzictwa kulturowego
IV.5.1.	Ochrona obiektów architektury sakralnej
IV.5.2.	Rewitalizacja obiektów dziedzictwa kulturowego
IV.5.3.	Zapewnienie stałej opieki dla obiektów zabytkowych
IV.5.4.	Inwentaryzacja obiektów zabytkowych
IV.6.	Tworzenie nowych, i promocja istniejących produktów turystycznych
IV.6.1.	Organizowanie imprez folklorystycznych
IV.6.2.	Rozwijanie sieci gospodarstw agroturystycznych
IV.6.3.	Rozwój infrastruktury turystycznej
IV.6.4.	Rozwój zintegrowanego systemu informacji turystycznej
IV.6.5.	Kampanie promocyjne produktów turystycznych

V. Społeczność zintegrowana i otwarta na międzynarodową współpracę

V.1.	Kształowanie tożsamości i lokalnej więzi
V.1.1.	Zachęcanie do kultywowania tradycji ludowych
V.2.	Wzrost aktywności i partycypacji obywatelskiej
V.2.1.	Zachęcanie do udziału w wyborach
V.2.2.	Wsparcie dla nowych i istniejących organizacji pozarządowych
V.3.	Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego
V.3.1.	Likwidacja barier architektonicznych
V.3.2.	Tworzenie świetlic środowiskowych, w celu przeciwdziałania patologiom
V.3.3.	Pomoc w powrocie na rynek pracy osobom długotrwale bezrobotnym
V.3.4.	Edukacja i opieka dla osób upośledzonych umysłowo
V.3.5.	Pomoc dla ofiar przemocy w rodzinie
V.3.6.	Prowadzenie aktywnej polityki w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
V.4.	Poprawa funkcjonowania administracji
V.4.1.	Informatyzacja urzędów
V.4.2.	Tworzenie cyfrowych baz danych informacji o terenie
V.4.3.	Szkolenia pracowników administracji
V.5.	Wzmocnienie transgranicznych więzi dobrosąsiedzkich
V.5.1.	Modernizacja istniejących i tworzenie nowych przejść granicznych
V.5.2.	Współpraca transgraniczna samorządów, szkół i innych instytucji
V.5.3.	Wspólne programowanie rozwoju
V.5.4.	Realizacja wspólnych przedsięwzięć
V.6.	Asymilacja dobrych wzorców poprzez partnerstwo międzynarodowe
V.6.1.	Pozyskiwanie nowych miast partnerskich w Europie

V.6.2.	Organizowanie międzynarodowych konferencji
V.6.3.	Wymiana doświadczeń w zakresie pozyskiwania dotacji z funduszy strukturalnych

7. ZESTAWIENIE KLUCZOWYCH ZADAŃ NA TERENIE POWIATU BIESZCZADZKIEGO

- Modernizacja szpitala (wymiana okien, termorenowacja, rozbiórka starego budynku ambulatorium)
- Przebudowa składowiska odpadów–Brzegi Dolne
- Budowa stacji segregacji odpadów w Ustrzykach Dolnych
- Modernizacja linii kolejowej na trasie Lwów– Krościenko –Kraków–Wiedeń
- Budowa cmentarz w Brzegach Dolnych
- Utworzenie Powiatowego Centrum Ratownictwa Medycznego
- Przebudowa konstrukcji drogi powiatowej Ustjanowa–Łobozew
- Adaptacja budynku przy ul. Bełskiej pod potrzeby Sądu i Prokuratury
- Przebudowa chodników: Ustjanowa i Ustrzyki Dolne
- Krościenko– Smolnica przejście pieszo–rowerowe, autobusowe i ciężarowe
- Modernizacja kotłowni PEC (Ustrzyki Dolne)
- Opracowanie Planów Zagospodarowania Przestrzennego (Gm. Ustrzyki Dolne)
- Rozbudowa sieci ciepłowniczej w Ustrzykach Dln.
- Zagospodarowanie parku w Rynku (Ustrzyki Dolne)
- Budowa obwodnicy miasta Ustrzyki Dolne
- Zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin powiatu
- Informatyzacja powiatu
- Stworzenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej
- Opracowanie Miejsowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego
- Budowa wyciągu w Ustjanowej
- Remont mostu Brzegi Dolne
- Likwidacja osuwisk i odbudowa odcinka drogi Ustjanowa– Daszówka– Czarna
- Modernizacja zaplecza basenu odkrytego w Ustrzykach Dolnych
- Rozbudowa systemu łączności radiowej i telewizyjnej dla potrzeb systemu sprawnego reagowania
- Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w Lutowiskach i sieci kanalizacyjnej
- Regulacja rzeki Jasionka –Ustrzyki Dolne
- Modernizacja drogi powiatowej Równia– Hoszów
- Budowa sortowni odpadów (pojemniki, maszyno–sortownica do sortowania odpadów)
- Budowa kompostowni biodegradowalnej
- Budowa drogi powiatowej Jasień – Jałowe – Bandrów
- Modernizacja drogi powiatowej Michniowiec– Czarna

- Budowa małej kompostowni (gm.Lutowiska)
- Przebudowa drogi powiatowej Jałowe–Moczary
- Doprowadzenie z Kuźminy sieci gazowej
- Modernizacja linii kolejowej Stary Sambor– Chyrów– Krościenko–Łupków– Medilaborce
- Kolektory sanitarne: Fabryczna, PKS, Nagórna I oraz Nagórna II, Zielona, Sikorskiego, Centrum
- Zwiększenie taboru i sprzętu dla GOPR
- Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków w Chrewcie
- Budowa kanalizacji wraz z oczyszczalnią w Czarnej – I etap
- Podciągnięcie przewodów linii telefonicznej do Bandrowa
- Modernizacja szkół, LO,SOSW,BCKU
- Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w miejscowości Rabe wraz ze stacją uzdatniania wody i oczyszczalnią ścieków
- Wodociągi: wiejski w Dźwiniaczu i miejski na ul. Strwiążyk
- Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków w Czarnej – II etap
- Budowa przejścia turystycznego; Bandrów – Mszaniec
- Tworzenie klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości, propagowanie współpracy transgranicznej poprzez kontakty z przedsiębiorcami, dbałość o produkt lokalny
- Modernizacja i remont cerkwi w Liskowatam
- Likwidacja osuwisk odbudowa odcinka drogi Smolnik–Zatwarnica
- Budowa wodociągu w Smolniku
- Budowa przejścia turystycznego; Michniowiec – Łopuszanka
- Modernizacja drogi powiatowej Ropienka– Stańkowa
- Modernizacja szlaku komunikacyjno–turystycznego Brzegi D.– Dźwinacz
- Remont budynku Ośrodka Zdrowia w Lutowiskach (termorenowacja, budowa schodów i wiatrołapów)
- Budowa amfiteatru w Ustrzykach Dolnych
- Likwidacja osuwisk i odbudowa odcinka drogi Stuposiany –Tarnawa
- Likwidacja osuwisk i odbudowa odcinka drogi Brzegi Górne– Dwernik
- Budowa przejścia turystycznego; Sianki – Sianki
- Modernizacja drogi gminnej – Strwiążyk
- Modernizacja dróg gminnych w Żłobku i Bystrem
- Budowa Międzynarodowego Centrum Szkolenia i Edukacji Ekologicznej

Zestawiono 60 kluczowych zadań, których realizacja w latach 2004–2013 będzie miała kluczowe znaczenie dla rozwoju powiatu bieszczadzkiego. Pełna lista zadań sporządzonych w wyniku prac zespołu zadaniowego, w tym również w oparciu o wyniki warsztatów strategicznych zostanie zawarta w Planie Rozwoju Lokalnego powiatu bieszczadzkiego na lata 2004–2013. W opracowaniu tym znajdują się również szczegółowe programy operacyjne. W tym samym dokumencie poszczególne zadania zostaną przyporządkowane do odpowiednich celów strategicznych, celów operacyjnych i działań określonych w niniejszej Strategii.

8. WARIANTY ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO

WARIANTY PODSTAWOWE

A. WARIANT PROKONKURENCYJNY – głównym celem rozwojowym jest maksymalizacja wzrostu gospodarczego wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, niezależnie od rodzaju działalności, branży, lokalizacji. Uwarunkowania społeczne i ekologiczne spełniają tu rolę ograniczeń brzegowych. Przyjęcie tego wariantu wymaga silnej i konsekwentnej władzy samorządowej, klarownych i precyzyjnych procedur oraz kompetentnej administracji, ukierunkowanej przede wszystkim na przyciąganie i obsługę różnego rodzaju inwestycji i funkcjonujących już przedsiębiorstw.

B. WARIANT PROINNOWACYJNY – wariant ten zakłada, że źródłem rozwoju gospodarczego są przedsiębiorstwa, instytucje, i osoby kreujące innowacje, czyli nowe produkty, technologie, formy organizacji, sposoby postępowania i zachowania. Dotyczy to w pierwszym rzędzie gospodarki, ale również kultury, nauki i edukacji i całej sfery społecznej. Głównym celem strategii jest znaczne wzmocnienie proinnowacyjnego środowiska. Do jego infrastruktury należą: wyższe uczelnie i placówki naukowo-badawcze, parki technologiczne, a także organizacje pozarządowe.

C. WARIANT PROSPOŁECZNY – zasadniczym celem strategicznym jest tu umocnienie tożsamości powiatu, zapewnienie wewnętrznej spójności, wykorzystanie jego wewnętrznych możliwości rozwojowych i zapobieganie nadmiernemu zróżnicowaniu wewnętrznemu. W tym wariantcie cele społeczne są najważniejsze. Przede wszystkim chodzi o sprostanie wyzwaniom rynku pracy, nawet poprzez tworzenie miejsc pracy w sektorze publicznym. Równie ważna jest osłona socjalna grup defaworyzowanych.

D. WARIANT PROEDUKACYJNY – zakłada on, że główny wysiłek należy skierować na jak najlepsze przygotowanie społeczności do wejścia w struktury europejskie, a przez nie w układy globalne. Celem nadrzędnym jest tu zatem edukacja – zarówno dzieci i młodzieży, jak i dorosłych, a także kształtowanie zdolności do pracy za pomocą stale zmieniających się technologii oraz w dużych zespołach – również międzynarodowych. Oznacza to w praktyce ciągłe dopasowywanie się do nowych warunków.

E. WARIANT PROEKOLOGICZNY – Wariant ten zakłada, że główny wysiłek należy skierować na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Szczególnie ochrona przyrody, staje się dominantą, której podporządkowane są cele gospodarcze, a nawet społeczne. W praktyce oznacza to podporządkowanie się pozostałych dziedzin ochronie przyrody i dziedzictwa kulturowego. W wariantcie tym ważna rola przypada edukacji.

WARIANT MIESZANY

F. WARIANT ZRÓWNOWAŻONY – zakłada, że źródłem rozwoju lokalnego jest wszechstronny i równoczesny rozwój w sferze gospodarczej, społecznej, edukacyjnej i technologicznej. Gdy żadna z dziedzin nie dominuje wyraźnie nad pozostałymi i nie uzyskuje priorytetu nadrzędnego możemy mówić o zrównoważonym rozwoju. Rozwój gospodarczy w dużej

mierze nakierowany jest na tworzenie nowych miejsc pracy i poprawę standardów cywilizacyjnych oraz osłonę socjalną słabszych grup społecznych. Potrzeby ochrony środowiska są respektowane przy podejmowaniu decyzji gospodarczych.

Przyporządkowanie strategii powiatu bieszczadzkiego da jednego z powyższych wariantów, poprzedzone zostanie analizą celów operacyjnych.

I.1.	Poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu
I.2.	Rozbudowa infrastruktury technicznej
I.3.	Rozwój społeczeństwa informacyjnego
I.4.	Rozwój infrastruktury sportowo - rekreacyjnej
I.5.	Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych dla mieszkańców powiatu
I.6.	Poprawa jakości ochrony zdrowia
I.7.	Porządek publiczny i bezpieczeństwo mieszkańców
I.8.	Poszerzenie oferty kulturalnej
II.1.	Poprawa dostępności do edukacji i wzrost wykształcenia mieszkańców
II.3.	Realizowanie polityki równości szans na rynku pracy
II.4.	Rozwój kształcenia ustawicznego
III.1.	Intensyfikacja rozwoju gospodarczego powiatu
III.2.	Wsparcie rozwoju rolnictwa i pozarolniczych form działalności na wsi
III.3.	Działania na rzecz przyciągnięcia inwestorów
IV.1.	Poprawa jakości wód i powietrza
IV.2.	Ulepszanie gospodarki odpadami
IV.3.	Edukacja ekologiczna i programy badawcze
IV.4.	Ochrona przyrody i krajobrazu
IV.5.	Ochrona dziedzictwa kulturowego
IV.6.	Tworzenie nowych, i promocja istniejących produktów turystycznych
V.1.	Kształtowanie tożsamości i lokalnej więzi
V.2.	Wzrost aktywności i partycypacji obywatelskiej
V.3.	Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego
V.4.	Poprawa funkcjonowania administracji
V.5.	Wzmocnienie transgranicznych więzi dobrosąsiedzkich
V.6.	Asymilacja dobrych wzorców poprzez partnerstwo międzynarodowe

 WARIANT PROKONKURENCYJNY

	WARIANT PROINNOWACYJNY
	WARIANT PROSPOŁECZNY
	WARIANT PROEDUKACYJNY
	WARIANT PROEKOLOGICZNY

Jak widać, żaden wariant nie uzyskał wyraźniej przewagi na poziomie celów operacyjnych, stąd uprawniona jest teza o przyjęciu przez powiat bieszczadzki zrównoważonego wariantu rozwoju, z rysującą się dominantą priorytetów społecznych, i równocześnie z silną reprezentacją priorytetów o charakterze gospodarczym, edukacyjnym i ekologicznym. Analogiczny wariant rozwoju został określony w wizji powiatu, stąd można wysnuć tezę o zgodności wizji rozwoju sformułowanej dla powiatu i zapisami strategii na poziomie operacyjnym.

9. WDRAŻANIE I MONITORING STRATEGII

WDRAŻANIE STRATEGII

LP.	ZADANIA	ODPOWIEDZIALNI	TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁA ŚRODKÓW
1	Przedłożenie Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Bieszczadzkiego poszczególnym Komisjom Rady Powiatu i Zarządom Gmin.	Starosta	05.06.2004 r.	-
2	Zatwierdzenie Strategii Rozwoju Powiatu Bieszczadzkiego na sesji Rady Powiatu	Rada Powiatu	Czerwiec 2004r.	-
3	Rozesłanie strategii powiatu do zarządów poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu	Rada Powiatu	lipiec 2004 r.	Budżet powiatu
4	Opracowanie programów operacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem projektów i zadań mogących uzyskać wsparcie ze ZPORR, w ramach Planu Rozwoju Lokalnego	Starosta / Instytut Karpacki	31 lipiec 2004 r.	PAOW
5	Przesłanie uchwalonej strategii powiatu do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego, Wojewody Podkarpackiego.	Rada Powiatu	lipiec 2004 r.	Budżet powiatu
6	Umieszczenie linku do strony ze strategią w powiatowym serwisie www	Zarząd Powiatu	lipiec 2004 r.	Budżet powiatu
7	Realizacja zadań określonych poszczególnymi projektami zgodnie z harmonogramem przyjętym w programach operacyjnych	Zarząd Powiatu	Czerwiec 2004 – 2013r.	Budżet Powiatu, Budżet Sejmiku Wojewódzkiego, Budżet Państwa, fund. strukturalne

MONITOROWANIE STRATEGII

LP.	ZADANIA	ODPOWIEDZIALNI	TERMIN REALIZACJI
1.	Powierzenie monitorowania strategii Komisji Budżetu, Finansów i Rozwoju Gospodarczego Rady Powiatu.	Przewodniczący Rady Powiatu	Lipiec 2004 r.
2.	Przedkładanie raportów z przebiegu realizacji projektów i zadań zamieszczonych w programach operacyjnych	Komisja Budżetu ,Finansów i Rozwoju Gospodarczego Rady Powiatu	30 dni po upływie każdego półrocza począwszy od m-ca stycznia 2005 r. na ręce Przewodniczącego Rady Powiatu
3.	Ocena realizacji strategii	Rada Powiatu	Sesja absolutoryjna każdego roku
4.	Organizowanie debat strategicznych w przypadku zmiany istotnych uwarunkowań zewnętrznych lub wewnętrznych mających znaczenie dla oceny aktualności strategii.	Starosta	W zależności od potrzeb
5.	Organizowanie debat strategicznych z udziałem osób tworzących wcześniej strategię dla oceny jej aktualności	Starosta	Raz na 2 lata
6	Aktualizacja strategii	Rada Powiatu	W zależności od potrzeb